

Miljökrav entreprenader

Eskilstuna kommunkoncern

Version: 2023.1

Senast ändrad: 2023-03-23

Förutsättningar och tillämpning

Miljökraven syftar till att åstadkomma miljönytta på ett kostnadseffektivt sätt vid genomförandet av entreprenader. Kraven är hämtade från en överenskommelse mellan Göteborgs, Malmö och Stockholms stad, samt Trafikverket, men de omfattar inte den överenskommelsen i sin helhet. Miljökraven gäller upphandlingar av bygg- och anläggningsentreprenader som görs i Eskilstuna kommunkoncern.

Kraven gäller entreprenörens organisation och den verksamhet som entreprenören bedriver på uppdrag av beställaren. Kraven gäller också samtliga underentreprenörer, i alla led, deras organisationer och den verksamhet som underentreprenörerna bedriver inom ramen för den verksamhet som uppdraget från beställaren gäller.

Miljökraven täcker inte alla miljöfrågor som hanteras under en entreprenad. Kompletterande krav kan tillkomma i andra delar av förfrågningsunderlaget, beroende på upphandling.

Eskilstuna kommunkoncern tillämpar inom Eskilstuna kommuns hela geografiska område nivån för "känsliga områden" som anges i överenskommelsen mellan Trafikverket och storstäderna.

Kraven kommer att följas upp på olika sätt och avvikelser från kraven leder till påföljder som står i relation till avvikelsernas art och konsekvenserna av den.

Metoder och teknik utvecklas ständigt. Beställarna är öppna för förslag som kan ge mer miljönytta eller sänka kostnaderna för att nå miljönyttan. En entreprenör som har förslag på utveckling som minskar miljöpåverkan ska ta initiativ till en diskussion med beställaren om detta. En god planering av entreprenaden gällande fordon, maskiner, transporter, drivmedel, val av material mm. möjliggör ofta energibesparing och minskad miljöpåverkan.

Beställaren kan medge avsteg från kraven i situationer där en strikt tillämpning av de tekniska kraven, och den miljönytta de ger, inte står i rimlig proportion till de kostnader detta medför.

Detta dokument kommer att uppdateras och revideras efter hand som nya uppdateringar och revideringar görs hos Trafikverket.

Systematiskt miljöarbete

Entreprenören ska bedriva ett systematiskt miljöarbete. Detta innebär att följande ska finnas tillgängligt:

1) Miljöpolicy

- som är antagen av företagets ledning
- som innehåller åtagande om att uppfylla bindande krav och en ständigt förbättrad miljöprestanda

2) Mål och handlingsplaner för betydande miljöpåverkan och miljörisker.

3) Rutiner för:

- Hantering av betydande miljöpåverkan och miljörisker.
- Egenkontroll och uppföljning av miljöarbetet
- Hantering av avvikelser, korrigerande och förebyggande åtgärder
- Beredskap och agerande vid nödlägen

Punkterna 1-3 ska vara relevanta för den offererade delen av företagets verksamhet.

Redovisningskrav

Det systematiska miljöarbetet ska vara dokumenterat och på anmodan kunna redovisas för beställaren.

Avvikelse från kravet anses föreligga om:

Entreprenören under kontraktstiden konstateras sakna delar av ett systematiskt miljöarbete som det definieras i kravet

Miljöplan

Entreprenören ska kunna presentera en skriftlig objektsanpassad miljöplan för beställaren där följande punkter minst ska ingå:

- 1) En namngiven juridiskt miljöansvarig och en namngiven miljökontaktperson för entreprenaden.
- 2) En redovisning av i entreprenaden identifierade betydande miljöpåverkan och miljörisiker.
- 3) En beskrivning av vilka miljökraven är och hur de ska uppnås inom entreprenaden. Följande ska minst ingå i beskrivningen:
  - a) Generella miljökrav (kraven i detta dokument samt eventuella tillkommande generella krav)
  - b) Objektspecifika miljökrav, inklusive tillämpliga krav i miljölagstiftningen.
  - c) Entreprenörens miljömål och åtgärder för att uppfylla miljökraven samt förebygga en miljöpåverkan och miljörisiker inom ramen för entreprenaden.
  - d) Hur miljökompetensen säkerställs dvs vilken kompetens som finns med hänsyn till miljökraven och vilken kompetens som finns tillgänglig på plats.
  - e) Hur miljöplanen och miljökraven ska kommuniceras med personal, egen såväl som inhyrd.
- 4) En beskrivning av minst en åtgärd som ska genomföras för att minska klimatpåverkan utöver de klimatkrav som ställs på drivmedel och material. Åtgärden ska riktas mot de verksamheter/anläggningar som bedömts innebära störst klimatpåverkan i det aktuella projektet.

Entreprenören ska säkerställa att miljöplanen håller tillräckligt kvalitet och uppfyller ställda krav innan arbetet påbörjas och ska i samråd med beställaren dokumentera detta.

Genomförda åtgärder och resultat enligt punkt 4 ska redovisas i miljöplanen i slutet av entreprenaden för mindre projekt och årligen för projekt som pågår i mer än 1 år.

Entreprenören ansvarar för att regelbundet genomföra miljöronder under entreprenaden och dokumentera dessa. Miljöronderna ska minst omfatta egenkontroll av uppfyllnad av beställarens krav.

Redovisningskrav

Entreprenören ska hålla miljöplanen aktuell och anmäla eventuella avvikelser från denna till beställaren. Uppdatering och hantering av avvikelser ska ske i samråd med beställaren och dokumenteras.

Avvikelse från kravet anses föreligga om:

- Miljöplanen saknas eller har brister så att kontraktsvillkoret inte uppfylls.
- Avvikelser från miljöplanen sker utan att detta anmälts till beställaren.

Drivmedel

Grundkrav

Drivmedel ska uppfylla följande krav och kriterier:

- Alkylatbensin (SS 155461:2008 samt drivmedelslagen (SFS 2011:319 §5))
- Bensin MK1 (SS-EN 228:2013 samt drivmedelslagen (SFS 2011:319 §4))
- Dieselbränsle MK1 (SS 155435:2016 samt drivmedelslagen (SFS 2011:319 §8))
- E85 (SS 155480:2012)
- ED95 (SS 155437:2015)
- Fordonsgas (SS-EN 16723-2:2017)
- RME/FAME (SS-EN 14214:2012+A1:2014)
- Syntetiska dieselbränslen (EN 15940:2016)

Alkylatbensin ska användas för motorerna i bensindrivna arbetsmaskiner och arbetsredskap i de fall dessa inte är försedda med katalytisk rening.

Vid användande av ovanstående drivmedel ansvarar fordons/maskinägaren för att motortillverkaren har givit godkännande för att använda aktuellt drivmedel. För tunga fordon som uppfyller Euro VI ska fordonet även vara typgodkänt för aktuellt drivmedel.

Utöver ovan listade drivmedel är det även tillåtet att använda el samt vätgas.

Krav avseende klimatpåverkan från drivmedel till fordon och arbetsmaskiner

Eskilstuna kommunkoncern har mål att minska klimatutsläppen med 80 % till 2030, och vara klimatpositiv till 2045. När det gäller drivmedel till arbetsfordon ställer kommunkoncernen krav enligt tabell 1.

Tabell 1 anger den procentsats av den samlade energianvändningen, avseende fordon och arbetsmaskiner, som minst ska bestå av el och/eller biodrivmedel som inte omfattas av reduktionsplikt.

Tabell 1. Andel fossilfria drivmedel fram till 2030.

År	Andel fossilfritt (utöver reduktionsplikt)
2023	20 %
2024	25 %
2025	30 %
2027	50 %
2030	80 %

Redovisningskrav

Drivmedel som används och som omfattas av kraven ska dokumenteras och vid anmodan kunna redovisas i en förteckning enligt i ett av beställaren anvisat format.

För klimatrelaterade krav krävs dessutom en förteckning av använda mängder och kvaliteter av drivmedel till fordon och arbetsmaskiner enligt ett av beställaren fastställt formulär.

Avvikelse från kravet anses föreligga om:

- Drivmedel som inte uppfyller kraven används inom entreprenaden.
- Avsaknad av en dokumenterad redovisning enligt kravet.

Lätta fordon

Grundkrav

Lätta fordon ska uppfylla Euroklass 5 eller senare Euro-krav.

Redovisningskrav

Använda lätta fordon, som berörs av kraven, ska dokumenteras och vid anmodan kunna redovisas i en förteckning (fordonstyp, märke, modell, registreringsnummer och utsläppsklass (Euroklass)) enligt i ett av beställaren anvisat format.

Avvikelse från kravet anses föreligga om:

- Fordon som inte uppfyller kontraktsvillkoret påträffas.
- Avsaknad av en dokumenterad redovisning enligt kravet

Tunga fordon

Grundkrav

Tunga fordon ska uppfylla Euroklass VI eller senare Euro-krav.

Tunga fordon som för sin uppgift på arbetsplatsen drivs med el, och använder förbränningsmotor för sin förflyttning/framdrift ska uppfylla Euro V. Fordonets förbränningsmotor får i sådant fall ej användas under arbete eller för att framställa el.

Krav på fordon för transport av geoteknisk utrustning

Utöver fordon som klarar de generella kraven får även direktimporterade fordon från USA, som saknar Euroklass, specifikt användas för transport av geoteknisk utrustning. Dessa direktimporterade fordon får inte vara äldre än 12 år, tillverkningsåret oräknat.

Redovisningskrav

Tunga fordon som används och som omfattas av kraven, ska dokumenteras och vid anmodan kunna redovisas i en förteckning (fordonstyp, märke, modell, registreringsnummer och utsläppsklass (Euroklass)) enligt i ett av beställaren anvisat format.

Avvikelse från kravet anses föreligga om:

- Fordon som inte uppfyller kontraktsvillkoret påträffas.
- Avsaknad av en dokumenterad redovisning enligt kravet.

Arbetsmaskiner

Grundkrav

Arbetsmaskiner får inte vara äldre än 6 år, tillverkningsåret oräknat.

Arbetsmaskiner vars motorer har en effekt under 19 kW får inte vara äldre än 9 år, tillverkningsåret oräknat.

Arbetsmaskiner vars motorer uppfyller kraven enligt Steg IV eller senare Steg-krav får användas även om ålderskravet inte är uppfyllt.

Arbetsmaskiner som för sin uppgift drivs med el, och använder förbränningsmotor för sin förflyttning/framdrift får inte vara äldre än 9 år, tillverkningsåret oräknat. Arbetsmaskinens förbränningsmotor får i sådant fall ej användas under arbete eller för att framställa el.

Krav på arbetsmaskiner som genomgått motorbyte eller uppgraderats

Arbetsmaskiner där motorbyte eller uppgradering skett till följande utsläppsklasser får användas till och med angivet årtal.

Tabell 2. Utsläppsklasser och årtal.

Motoreffekt	Steg IIIA	Steg IIIB
P<8 kW		
8≤P<19 kW		
19≤P <37 kW	2024	
37≤P <56 kW		2024
56≤P <75 kW		
75≤P <130 kW		
130≤P ≤560 kW		
P>560 kW		

Redovisningskrav

Använda arbetsmaskiner, som berörs av kraven, ska dokumenteras och vid anmodan kunna redovisas i en förteckning (maskintyp, märke, modell, tillverkningsår, serie- eller typbeteckning, motoreffekt, utsläppsklass om tillämpligt (Stegklass) enligt i ett av beställaren anvisat format.

Särskilda redovisningskrav när arbetsmaskiner används som bytt motorer eller uppgraderats

Vid motorbyte ska följande information anges, utöver den information som efterfrågas för arbetsmaskinen enligt ovan:

- Typgodkännandenummer för motorn.

Vid uppgradering:

- Typgodkännandeintyg enligt UNECE förordning 132 eller motsvarande godkännande från Transportstyrelsen
- Intyg om att ovanstående uppgraderingsutrustning monterats på aktuell arbetsmaskin

Avvikelse från kravet anses föreligga om:

- Arbetsmaskiner med motor som inte uppfyller kontraktsvillkoret påträffas.
- Avsaknad av en dokumenterad redovisning enligt kravet.

Fordon och arbetsmaskiner

I syfte att minska miljöstörningar i form av avgaser, andra föroreningar och buller gäller dessa anvisningar och krav för arbeten och inhyrning av maskiner.

Fordon och maskiner ska vara besiktade och godkända samt uppfylla de säkerhetskrav som krävs med avseende på uppdragets art. Fordonen ska inte vara tyngre än vad som svarar mot vägnätets/markens bärlighet och beskaffenhet eller på annat sätt vara olämpligt för uppdraget.

Fordon och maskiner som får anmärkning vid fältkontroll, trafiksäkerhetstest eller kvalitetskontroll ska vara åtgärdade alternativt vara utbytta till en annan godkänd maskin/fordon inom 1 vecka. Regelbunden och dokumenterad service av fordon, arbetsmaskiner och andra tekniska system och komponenter som är miljöpåverkande ska ske enligt tillverkarens rekommendationer.

Dokumentation över genomförd service ska vid anmodan kunna visas upp för beställaren.

Uppställningsytor

Service, underhåll, uppställning och tankning får endast ske på särskilt iordningsställd olje-, kemikalie- och vattentät yta. Spillvatten från ytan ska behandlas enligt kraven i avsnitt om "länsvatten". Spillolja eller andra restprodukter får inte ledas till oljeavskiljare eller avloppsnät utan ska hanteras som farligt avfall.

Kemiska produkter

Miljömärkta produkter ska eftersträvas. Produktvalsprincipen ska tillämpas så att miljöskadliga kemikalier ska ersättas med mindre skadliga där så är möjligt. För vägledning se PRIO-guiden på www.kemi.se.

Entreprenören ska också tillämpa den så kallade försiktighetsprincipen, vilken innebär att vetenskaplig osäkerhet inte ska hindra åtgärder, när risk finns för allvarlig miljöpåverkan. Gällande lagstiftning ska följas.

Hydraulolja och smörjfetter

Hydrauloljor som används ska uppfylla miljöegenskapskraven i Svensk Standard SS 15 54 34.

Smörjfetter ska uppfylla miljöegenskapskraven i Svensk Standard SS 15 54 70.

Hantering vid spill

Tillgång till saneringsutrustning ska finnas i maskinerna. Vid större läckage ska absorberande medel för sanering och uppsamling av spill finnas lätt tillgängligt på arbetsplatsen. Eventuellt spill ska saneras och omhändertas omgående av entreprenören.

Om läckaget sker i en ledningsgrav ska ledningsägaren kontaktas då läckaget kan difundera in i ledningen och kontaminera dricksvattnet.

Förteckning av kemikalier

Entreprenören ska upprätta en kemikalieförteckning över bränslen, oljor, gasol, svetsgaser, samt kemiska produkter och rena kemikalier som används i entreprenaden som på beställarens begäran ska redovisas. Förteckningen ska innehålla minst nedan uppgifter:

- Produktens namn, för rena kemikalier ska kemiskt namn och CAS-nummer redovisas.
- Beräknad mängd eller volym per objekt och kalenderår.
- Säkerhetsdatablad ska finnas för produkter klassificerade som märkningspliktiga och ska vara utformade enligt Reach (artikel 31)

Säkerhetsdatablad på svenska utgör ett underlag för beställarens utvärdering om en kemisk produkt kan accepteras. Byggvarudeklarationer är ett komplement i utvärderingen. Dokumenten ska tillhandahållas av leverantören av den kemiska produkten. Vid byte av produkt till likvärdigt alternativ ska dessa godkännas av beställaren innan förändringen/utbytet sker.

Förvaring av kemikalier

Kemiska produkter och kemikalier ska förvaras och hanteras på sådant sätt att spill, läckage eller brandfarliga varor, inte riskerar att orsaka skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta gäller alla kemiska produkter som hanteras inom entreprenaden samt insatsvaror och avfall.

Avfall

Material ska nyttjas enligt följande principer för avfallshantering i fallande prioriteringsordning:

- Avfallsminimering. Genom hushållning med resurser
- Återanvändning. Där det är tekniskt möjligt
- Återvinning. Återinföra materialet till kretsloppet
- Energiutvinning. Där det idag inte finns system för materialåtervinning
- Deponi. I undantagsfall för porslin, betong och liknande

Entreprenören ansvarar för att allt avfall som uppstår i samband med entreprenaden omhändertas enligt gällande lagstiftning (Avfallsförordningen 2020:614) och lokala föreskrifter. Inget avfall eller uttjänt utrustning får kvarlämnas. Entreprenören ansvarar för rapportering av farligt avfall som uppkommer i projektet.

Entreprenören ska upprätta en material- och avfallshanteringsplan. Planen ska:

- Redovisa hur varje steg i EU:s avfallshierarki tillämpas
- Redovisa hur avfall ska sorteras och tas omhand, inkl. rutiner, logistik och typer av kärl.
- Motivera avsteg från fraktionskrav.
- Redovisa avfallsstatistik i fraktioner, vikt och mottagare
- Redovisa att transportör och avfallsmottagares tillstånd har kontrollerats.